

Sammanfattning av utvecklingen mot strategiresultaten och insatsportföljens genomförande

Övergripande bedömning av utvecklingen mot strategiresultaten och insatsportföljens genomförande

Övergripande bedömning av:	År
	2016
Utveckling mot strategiresultaten*	Gul
Insatsportföljens genomförande**	Gul

Översikt: Bedömning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande per resultat

Stödområde 1: Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer		
Resultat 1.1: Transparent och hållbar förvaltning och nyttjande av Mocambiques naturresurser	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Gul
Resultat 1.2: Stärkt kapacitet hos nationella och lokala myndigheter att bidra till förbättrad miljö, och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Grön
Resultat 1.3: En hållbar livsmedelsförsörjning med särskilt fokus på ett motståndskraftigt lantbruk	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Gul
Resultat 1.4: Ökad tillgång till förnybar energi samt tillförlitlig och hållbart producerad elektricitet för hushåll, företag och offentlig verksamhet	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Gul
Stödområde 2: Stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter		
Resultat 2.1: Stärkta demokratiska institutioner och ökad kapacitet i den offentliga förvaltningen	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Grön
Resultat 2.2: Mocambiques intäkter mobiliseras, används och redovisas på ett mer transparent, hållbart och effektivt sätt som kommer hela befolkningen till del	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Gul
Resultat 2.3: Ökad öppenhet med särskilt fokus på tillgång till information för medborgarna om politiska och offentliga beslut	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Grön

Resultat 2.4: Stärkt kapacitet i det civila samhället att verka för öppenhet, ansvarsutkrävande och ökad respekt för mänskliga rättigheter	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Grön
Resultat 2.5: Förbättrade möjligheter för flickor och unga kvinnor att fatta självständiga beslut om sin sexualitet och reproduktion	Bedömning av måluppfyllelse	Grön
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Grön
Stödområde 3: Förbättrade möjligheter och verktyg för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor		
Resultat 3.1: Ökade möjligheter för framför allt kvinnor och ungdomar till anständig och produktiv sysselsättning och entreprenörskap	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Grön
Resultat 3.2: Ökad tillgång till tjänster och stöd, i synnerhet för kvinnor och ungdomar på landsbygden, som förbättrar deras förutsättningar att starta och driva kommersiella verksamheter	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Grön
Resultat 3.3: Stärkta förutsättningar hos aktörer, såsom arbetsmarknadens parter och andra, att verka för rättigheter på arbetsmarknaden	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Grön
Resultat 3.4: Förbättrad tillgång till social trygghet för fattiga hushåll	Bedömning av måluppfyllelse	Gul
	Bedömning av insatsportföljens genomförande	Gul

Sammanfattning av slutsatser och rekommendationer

- Lägre utfall än planerat, bättre utfall än förväntat. Cirka hälften av den uteblivna budgetstödsutbetalning omallokerades till andra delar av verksamheten. Beslutssituationen gällande budgetstödet gör att planeringen krävde parallella spår och gradvis anpassning.
- Under året ägde flera kontextuella förändringar rum som påverkade utvecklingen i landet, men även genomförandet av strategin. Förändringarna var främst kopplade till konflikt-situationen, den makroekonomiska situationen (inklusive skuldsättningen och de ”hemliga lånen”), samt extrema väderförhållanden. Som konsekvens minskade bl.a. andelen stat-till-stat samarbete i portföljen till förmån för alternativa implementeringskanaler. Ambassaden valde att agera konstruktivt i kölvattnet av upptäckten av de ”hemliga lånen”, bl.a. genom att finansiera en internationell oberoende revision.
- Slutsatserna från 2015 års nationella fattigdomsanalys liksom ambassadens egna analysserie ”Reality Check 2011-2015”, som båda visar på ökade ekonomiska och sociala klyftor i landet, används i den fortsatta utformningen av portföljen. Även de två perspektiven, konceptet multidimensionell fattigdom, samt de tre tematiska prioriteringarna omhändertas i ambassadens verksamhet.
- Utvecklingen mot strategieresultaten var relativt god och resultaten i strategin förväntas därför uppfyllas delvis. Merparten av insatsportföljen genomförs i huvudsak enligt plan. Flera av de stödområden som ambassaden arbetar med fick under året ökad politisk prioritering, som t.ex. miljö- och klimat, landrättigheter, decentralisering, jämställdhet, SRHR, sysselsättning och sociala trygghetssystem. Portföljen kompletterades under året med flera nya insatser inom samtliga stödområden. Av de pågående insatserna så rankades t.ex. civilsamhällesprogrammet AGIR som det tredje bästa i en global jämförelse.
- Ambassadens portfölj har flera synergier med andra svenska strategier som t.ex.: forskning, humanitära insatser, SRHR, svenska myndigheter, samt Global Deal/det globala ILO-stödet.

- Den övergripande dialogen kring utvecklingsfrågor och biståndseffektivitet är ännu inte återetablerad, främst pga. bristande initiativ från regeringens sida.

1. Ekonomi

Utbetalat belopp inom strategin 2016:	512 MSEK	Totalt strategibelopp:	4 100 MSEK
Avtalat belopp:	529 MSEK	Strategiperiod:	2015-2020
Antal avtalade insatser 2016-12-31:	61 (45) stycken		

Stödområde	Utfall 2016, i MSEK
1: Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer	164,8 (32%)
2: Stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter	262,1 (51%)
3: Förbättrade möjligheter och verktyg för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor	87,7 (17%)
Utfasning	-2,2 ¹

Utfallet 512 MSEK blev lägre än det delegerade beloppet 650 MSEK, främst pga. den uteblivna budgetstödsutbetalningen på 256 MSEK (Se 2.1).² Nästan hälften av denna utbetalning (118 MSEK) kunde absorberas i andra delar av verksamheten, genom att: tidigarelägga beredningar; öka avtalsbelopp; samt bereda stöd till "early recovery" (se 2.1 samt 2.3.3).

Ambassaden jobbar med synergier, vilket innebär att i princip samtliga insatser svarar mot flera resultat och stödområden. Stödområde 2 stod för det största utfallet (51%). Stödområde 1 stod för 32% av utfallet. Stödområde 3 stod för 17% av utfallet, nära operationaliseringsmålet på 20% (2018). Ambitionen är att öka utbetalningarna till stödområde 1 och minska i 2. Mer än hälften av ambassadens stöd kanaliserades under 2016 genom organisationer i det civila samhället (52%). Det statliga samarbetet minskade till 20%, delvis på grund av det avbrutna budgetstödet men också med anledning av lägre utbetalningar inom energisektorn.³

2. Bedömning av utvecklingen mot strategiresultaten och insatsportföljens genomförande

2.1 Ändrade förutsättningar (med påverkan på flera/samtliga resultat)

Flera viktiga händelser ägde rum under året som påverkade utvecklingen i landet och genomförandet av strategin.

Den lågintensiva konflikten förvärrades mellan regeringen och beväpnade element som tillhör det största oppositionspartiet (Renamo). Väpnade aktioner ägde rum i flera provinser, men framförallt i de centrala delarna av landet, där regeringstrupper attackerade Renamobaser i Sofala, medan Renamo låg bakom spridda attacker i flera provinser. Civila drabbades och under året befann sig tusentals människor på flykt i landet samt i Malawi.⁴ I juli påbörjades förhandlingar mellan regeringen och

¹ Beloppet består av återbetalningar (-3,7 MSEK), samt en utbetalning till en insats (Reality check) under utfasning (1,5 MSEK).

² Insats 51140064. Budgetstödsutbetalningen för 2015 var jämnt fördelad över de tre stödområdena.

³ Samt ändrad definition av partners i PLANit.

⁴ Pressmeddelande från UNHCR, 15 mars 2016; <http://www.unhcr.org/news/briefing/2016/3/56e7ed8c6/malawi-reopen-former-camp-mozambique-refugee-numbers-grow.html>. Det finns uppgifter om att en stor del nu har återvänt till Mocambique.

Renamo under ledning av internationella medlare, vilket förväntades bana väg för ett högnivåmöte mellan president Nyusi och Renamoleadaren Dhlakama. Den internationella medlingen lyckades inte bidra till några konkreta framsteg i fredsprocessen. Detta till trots avslutades året med att båda parter kom överens om en 10 dagars vapenvila efter förhandlingar per telefon mellan Nyusi och Dhlakama.⁵ Konflikten förvärrade den generella säkerhetssituationen vilket påverkade insatsgenomförandet samt försvårade internationella investeringar, turism och transporter inom landet.

Den makroekonomiska situationen försämrades under året, och nästan alla makroekonomiska indikatorer försvagades, med ökade levnadskostnader och försämrade inkomst- och sysselsättningsmöjligheter, vilket slog hårdast mot de mest utsatta. Tillväxtprognosen på 6,5% blev 3,7%⁶, inflationen ökade till 25% på årsbasis, Meticalen tappade 85% mot USD under året, exportintäkterna och investeringarna minskade samtidigt som biståndet sjönk, främst pga. det frusna budgetstödet. Centralbanken svarade bl.a. genom att höja styrräntan, vilket fick önskad effekt på inflation och depreciering, men som också ledde till höjda lånekostnader för bl.a. småföretagare. Den svåra finansiella situationen påverkade statliga samarbetspartner som energibolaget EDM och skattemyndigheten. Budgetunderskottet blev ca 5,8% av BNP (d.v.s. högre än prognosen 4% av BNP).

Den enskilt största avvikelser i den planerade insatsportföljen var dock kopplad till statsskulden och de "hemliga lånen". I april framkom information om att den förra regeringen haft stora utombudgetära finansieringsflöden i form av lån uppbäckade av statliga garantier på motsvarande 10% av BNP, vilket också ledde till en ohållbar skuldsättningsgrad beräknad till 130% av BNP vid årets slut. Som konsekvens bröts de underliggande principerna för budgetstödet och samtliga givare frös planerade utbetalningar. IMF ställde in den andra utbetalningen av sitt nödlån och la pågående program på is. De hemliga skulderna innebar en allvarlig förtroendekris och det krävs betydande ansträngningar från regeringens sida för att återskapa förtroendet hos såväl befolkningen som det internationella samfundet. En internationell och oberoende revision av de hemliga skulderna blev ett krav och en utgångspunkt i sammanhanget. Ambassaden svarade positivt på frågan från Moçambiques riksåklagare och IMF i oktober om att finansiera denna revision.

Under året fortsatte extrema väderförhållanden med den värsta torkan på 35 år vilket bidrog till nedgången i ekonomin och ökade sårbarheten i form av matbrist. I september led uppskattningsvis cirka 1,5 miljoner människor av matbrist och det bedöms att effekterna av torkan kommer påverka fler odlingssäsonger framöver.

I slutet av 2016 lanserades National Poverty Assessment och dess övergripande slutsats var att fattigdomen minskat sedan den senaste mätningen 2009.⁷ Fattigdomsminskningen har varit kontinuerlig och omfattande sedan 1990, och man lyckades nästan uppnå milleniemålet att halvera fattigdomen till 2015. Trots att fattigdomen har sjunkit i relativa termer, har den ökat i absoluta termer pga. befolkningsökningen. Det uppskattas att 11,8 miljoner människor lever i fattigdom (700 000 fler än 2009). Undersökningen visar på ökade ekonomiska klyftor mellan landsbygd och stad och olika regioner i landet, trots ökad tillväxt. Den ekonomiska utvecklingen har därmed inte kommit hela befolkningen till godo. Detta tillsammans med konfliktsituationen, försämrade levnadsvillkor och försörjningsmöjligheter, riskerar att öka spänningarna och frustrationen i samhället, en frustration som inte alltid tillåts ventileras.

Debatten om god samhällsstyrning och demokratins spelregler har varit intensiv bl.a. pga. processerna kring de hemliga lånen, men också i relation till korruption, jämställdhet, mänskliga rättigheter och ökande ojämlikheter. Det har varit ett politiskt spänt läge och flera journalister och civilsamhällesorganisationer vittnar om hårdare arbetsklimat. Samtidigt har detta lett till att beslutsfattare sett nödvändigheten i att tydliggöra sina positioner i förhållande till dessa demokratins grundstenar.

⁵ Vapenvilan kom sedan att förlängas med tre månader under 2017 och nu finns ett ny internationell referensgrupp på plats bestående av flera ambassadörer som ska bistå i dialogen mellan parterna. Arbetsgrupper ska också diskutera decentralisering och avväpning/återintegrering.

⁶ Låga världsmarknadspriser på viktiga exportvaror, försenade investeringsbeslut kopplade till gasinveteringar, torkan och en fortsatt låg konkurrenskraft var några viktiga faktorer som påverkade årets tillväxt.

⁷ National Poverty Assessment 2016, MEF, samt <http://theconversation.com/some-good-news-from-mozambique-poverty-levels-have-been-reduced-67996>. Analysen innehåller även analys av multidimensionell fattigdom.

Rättighetsperspektivet omhändertas genom att ha en balans mellan stöd till myndigheter och offentliga institutioner å ena sidan och det civila samhället (genom bl.a. AGIR) å den andra, med fokus på kapacitetsbyggande för ökat ansvarstagande och transparens från statens sida, medan det civila samhället stärks för ökat deltagande och ansvarsutkrävande. Genom insatser för att öka jämställdhet och stöd till utsatta och marginaliserade grupper, så som flickor och unga kvinnor och hbtq-grupper svarar insatsportföljen resolut mot detta perspektiv.

Ambassaden har bidragit till en djupare förståelse för fattiga människors perspektiv, inte minst genom den djuplodande och fleråriga fattigdomsanalys serien "Reality Check 2011-2015" från Niassa provinsen⁸, som under 2016 sammanställdes till en slutrapport. Rapporten bekräftar de ökade ekonomiska klyftorna i samhället och drar slutsatsen att de som har det sämst ställt, ofta hushåll ledda av kvinnor, fortsatt har marginaliserats och fångats i en fattigdomsfälla, inte minst pga. strukturella begränsningar och förtryck. Denna multidimensionella fattigdom förvärras bl.a. av brist på sociala relationer som identifierats som en viktig buffert för att klara extrema situationer som t.ex. sjukdom. Studien rekommenderar insatser inom jordbruk och entreprenörskap som direkt kan påverka kvinnors och ungdomars försörjningsmöjligheter, då begränsade resultat från insatser på central nivå nått ut till dem. Å andra sidan noteras att offentliga institutioner på lokal nivå är extremt viktiga i fattiga människors liv och därför bör den lokala nivån också stärkas. Insatsportföljen som är under uppbyggnad svarar mot dessa slutsatser genom fokus på kvinnors och ungdomars produktiva sysselsättning och deltagande, men också genom att omhänderta de mest utsatta genom det sociala trygghetssystemet. Konkreta resultat för dessa grupper redovisas till viss del i denna strategirapport.

Slutligen är bedömningen att regeringens tre tematiska prioriteringar omhändertas väl i strategigenomförandet. Betydande insatser inom miljö och klimat finns nu på plats och fler planeras. Ambassaden har varit drivande för att engagera Moçambique i t.ex. den globala SDG14 konferensen. Jämställdhet integreras systematiskt i insatserna, och kvinnors och mäns perspektiv analyseras och rapporteras. Konfliktkänslighet övervägs vid beredningar, men portföljen innehåller inga insatser med direkt syfte att påverka konfliktsituationen i landet. Ett flertal insatser har dock påverkat denna indirekt, genom ett vokalt civilsamhälle, objektiva press och akademiker som bidrar till en mer informerad debatt.

2.2 Övergripande bedömning av utvecklingen mot strategiresultaten och insatsportföljens genomförande

År	
Övergripande bedömning av:	2016
Utvecklingen mot strategiresultaten	Gul
Insatsportföljens genomförande	Gul

Utvecklingen mot strategiresultaten går delvis i önskvärd riktning, men pga. förändrade förutsättningarna (se 2.1) har utvecklingen bromsats upp något på det övergripande planet. Det finns dock positiva förändringar inom stödområdena som bidragit till förbättrade förutsättningar att uppfylla målen på sikt, t.ex. genom att dessa områden under året fått ökad politisk prioritering. Detta gäller t.ex. miljö- och klimat, landrättigheter, jämställdhet, SRHR, sysselsättning och sociala trygghetssystem där viktiga lagar/regelverk godkännts eller viktiga nationella strategier/arbetsplaner arbetats fram. En förutsättning för att dessa politiska prioriteringar ska implementeras är dock att landets starka ekonomiska utveckling återupptas och att regeringen prioriterar skapandet av möjligheter för en mer inkluderande utveckling, både ekonomisk och politisk.

⁸ Reality Checks Mozambique – building a better understanding of the dynamics of poverty and well being – Final report 2011-2015, Orgut, May 2016

Merparten av insatsportföljen genomförs i huvudsak enligt plan. Utfallet blev lägre än planerat, men bättre än förväntat, då cirka hälften av den uteblivna budgetstödsutbetalningen kunde omallokerades till andra delar av verksamheten. Uppbyggnaden av portföljen inom stödområde 1 fortgick enligt plan, med fokus på skog, land och matsäkerhet, men resultaten är hittills begränsade eftersom insatserna är nya. Inom stödområde 2 fortsätter det viktiga stödet till civila samhället (AGIR), med vissa utmaningar. Det frusna budgetstödet liksom minskat stöd från andra givare till givargemensamma fonder, har påverkat arbetet med stärkandet av statliga institutioner. Portföljen stärktes med två nya SRHR-insatser som svarar mot detta nya resultat. Inom stödområde 3 antogs landets första sysselsättningspolicy, en lånegaranti ökade tillgången på finansiering för bl.a. kvinnliga småföretagare och fler hushåll inkluderades i systemet för social trygghet. Tre nya insatser inom bl.a. jordbruk och sysselsättning beviljades. Trots den positiva utvecklingen inom stödområdena så kvarstår faktum att frysningen av budgetstödet ledde till att 20% av delegerade medel inte kunde utnyttjas trots åtgärder för att anpassa portföljen till den nya kontexten. Därför blir den övergripande bedömningen att insatsportföljen genomförts i huvudsak enligt plan.

2.3 Stödområde 1: Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer

2.3.1 Resultat 1.1: Transparent och hållbar förvaltning och nyttjande av Mocambiques naturresurser

Bedömning av:	År
	2016
Utveckling mot strategieresultatet	Gul
Insatsportföljens genomförande	Gul

Indikatorer	Utgångsläge 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
Antal samhällen som erhåller den lagstadgade ersättningen på 20% av skatteintäkterna från kommersiella aktörer som bedriver naturskogs-skogsbruk	220	431	373	

Trots svag kapacitet och transparens hos myndigheterna finns en fortsatt politisk vilja att prioriterera miljö- och klimatfrågor. Bl.a. antog regeringen en lag om förbud av export av timmer, samt en lag om skydd och hållbart utnyttjande av biodiversitet. Stödet till WWF⁹ som inleddes 2015 bedöms, tillsammans med den politiska förankringen, ha varit en viktig pådrivande faktor. Under året avslöjades mer än 10 fall av storskalig illegal avverkning genom ett multisektoriellt samarbete. Synergierna med stödet till civila samhället (AGIR) för ansvarsutkrävande inom miljö, klimat och naturresurser är därför fortsatt viktiga.¹⁰

Vid årets slut hade drygt 200 samhällen fått marknyttjanderättigheter registrerade.^{11,12} Resultatet är en fördubbling jämfört med föregående år men långt ifrån det nationella målet på 4000 samhällen för mandatperioden. CTC-COOP/ITC intensifierade stärkandet av kapaciteten och koordineringen för markrättigheter på lokal nivå vilket bl.a. resulterat i att 16 samhällen (av totalt 373 i landet) erhållit den lagstadgade ersättningen på 20% av skatteintäkterna från investeringar inom naturskogs-

⁹ Insats 51140076 Improved Forestry Governance WWF

¹⁰ Insats 51140087 We Effect AGIR II

¹¹ Insats 51140004 GESTERRA

¹² Insats 51140055 Cooperativa para Terras Comunitarias (CTC-COOP/ITC)

skogsbruk som genomförts på deras mark. Det är en ökning jämfört med föregående år, men en minskning på nationell nivå, vilket troligtvis beror på den kraftiga nedgången i ekonomin.

Såväl måluppfyllelse som insatsgenomförande bedöms gå i önskad riktning, om än betydligt långsammare än planerat. Under slutet av året fattades beslut om en förberedande insats för stöd avseende resiliens av kustnära områden¹³, med syfte att lanseras 2017. Portföljen är fortsatt under uppbyggnad.

2.3.2 Resultat 1.2: Stärkt kapacitet hos nationella och lokala myndigheter att bidra till förbättrad miljö, och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer

Bedömning av:	År	2016
Utveckling mot strategieresultatet		Gul
Insatsportföljens genomförande		Grön

Indikatorer	Utgångsläge 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
Antal kommuner som genomför aktiviteter som syftar till stärkt klimatanpassning eller förebyggande (förändrad indikator)	tbd		11 st (Inom ramen för det sv stödet)	Tbd

Moçambique har betydande problem med avskogning och degradering av skog, vilket kan få stora effekter på framtida försörjningsmöjligheter. Problemet kan direkt kopplas till bristande myndighetskapacitet på nationell och lokal nivå. Under 2016 inleddes ett samarbete med ministeriet för land, miljö och landsbygdsutveckling, MITADER, samt med Världsbanken för att stärka den nationella skogsförvaltningen, och på lokal nivå för att främja klimatsmart jordbruk, hållbar energi från biomassa och hållbart skogsbruk¹⁴. Programmet är ett av regeringens flaggskepp och stöd ges till kapacitetsutveckling till den nya enheten inom MITADER som ska axla rollen som NDA¹⁵ och bl.a. ansvara för en framtida ackreditering till Green Climate Fund (GCF). Stödet är strategiskt för klimatarbetet och en NDC¹⁶ ratificering bedöms vara möjlig under 2017.

Insatsen ProDem har under 2016 bidragit till stärkt kapacitet på kommunal nivå inte minst genom sitt fokus på hållbar urban utveckling och klimatanpassning. Utvecklingen bedöms delvis har varit positiv utifrån de nationella myndigheternas vilja att åtgärda brister inom miljö- och klimatområdet, men kapaciteten är ännu svag.

Med avseende på insatsportföljen så har den utvecklats väl i förhållande till plan och det bedöms att den på ett fullgott sätt kommer leverera mot strategieresultatet om denna utveckling fortskrider.

2.3.3 Resultat 1.3: En hållbar livsmedelsförsörjning med särskilt fokus på ett motståndskraftigt lantbruk

Bedömning av:	År	2016
Utveckling mot strategieresultatet		Gul
Insatsportföljens genomförande		Gul

¹³ Insats 10662 Preparatory phase of IUCN Coastal Resilience project

¹⁴ Insats: 51140111 Landscape and forests management MDTF

¹⁵ National Designated Authority

¹⁶ Nationally Determined Contributions

Indikatorer	Utgångsläge 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
Antal hushåll (lantbrukare) som har förbättrat sin moståndskraft genom att använda nya (jordbruks-) metoder (resultat av svenskt stöd)		-	Nya program, ännu ingen information tillgänglig ¹⁷	

Under 2016 drabbades landet av svår torka. För att motverka torkans effekter, finansierades ett program med fokus på snabb återhämtning och förbättrade försörjningsmöjligheter för 41 300 drabbade hushåll.¹⁸ Programmets fokus har varit överlevnad för 1,5 miljoner människor med matbrist och enligt preliminära rapporter förväntas sätta mål uppnås¹⁹ och skörden för säsongen 2016/2017 förutses bli god i de värst drabbade områdena. Livsmedelsförsörjningen förväntas därför förbättras under 2017, men för att bli hållbar kommer sannolikt behov av stöd på medellång sikt att krävas.²⁰

Vidare har tillfredställande resultat uppnåtts i inledningsfasen av en ny insats med fokus på inkluderande ekonomisk utveckling i norra Moçambique.²¹ Drygt 1 400 småskaliga lantbrukare, varav hälften kvinnor, har deltagit i utbildning för att utveckla jordbruksmetoder.²² (se även 2.5.1). Under 2017 finns dock behov att utveckla portföljen ytterligare, och för att svara mot strategieresultatet planeras en insats med fokus på hållbar livsmedelsförsörjning.

2.3.4 Resultat 1.4: Ökad tillgång till förnybar energi samt tillförlitlig och hållbart producerad elektricitet för hushåll, företag och offentlig verksamhet

Bedömning av:	År
	2016
Utveckling mot strategieresultatet	Gul
Insatsportföljens genomförande	Gul

Indikatorer	Utgångsläge 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
Andel av befolkningen med tillgång till elektricitet	25.2%	25.9%	26,4%	35%
Ökning av produktionskapacitet från förnybara energikällor (MW)	0	2.5	33	95

Den finansiella situationen för det statliga elbolaget (EDM) försämrades under 2016. Trots höjningar av elpriset ledde den försvagade Meticalen till minskade reella intäkter. Köpkraften hos kunderna är låg, särskilt på landsbygden, och utbyggnaden av elnät och nya kundanslutningar har minskat jämfört med tidigare år.²³ Ambitionsnivån i energisektorstödet är fortsatt högt och sammanfaller väl med Sidas satsning "Power Africa". Under året har olika möjligheter att styra om portföljen i enlighet med strategin identifierats. Diskussioner har initierats om en garanti för storskalig elproduktion från solkraft.²⁴ Vidare förs diskussioner med Världsbanken gällande stöd för att påskynda anslutningen av fler elkunder.²⁵

Genomförandet av strategin är försenad även om resultatet till viss del förväntas uppnås genom insatser som påbörjats under föregående strategiperiod bl.a. via ökad produktion av förnybar el från vattenkraft där uppgraderade kraftverk delvis har återgått i produktion under året och kommer att färdigställas under 2017²⁶. Under 2016 fattades beslut om stöd till en förberedande fas för

¹⁷ Några insatser adresserar redan resultatet, men de måste genomföras ett eller flera år innan önskad förändring kan mätas.

¹⁸ Insats: 10009 Promoting recovery and building resilience of drought affected people Mozambique

¹⁹ COSACA II. Quarter Two Narrative Report DfID & Sida, 13 February 2017

²⁰ FEWS NET – Mozambique Food Security Outlook, February 2017

²¹ Insats: 51140008 Rural Dev Program – Inception SNV/Gapi

²² SNV/Gapi Narrative report July – December 2016

²³ Statistik från EDM (2010-2016)

²⁴ Insats 10478 Guarantee on Renewable Energy, Mozambique

²⁵ Insats 10477 och 10894 New electricity clients through densification, Mozambique

²⁶ Insats 51140010. Rehabilitation of two Hydropower Plants

landsbygdselektrifiering i Vilanculos,²⁷ där elektrifiering bedöms vara en nödvändig men inte tillräcklig insats för att uppnå ekonomisk- och social utveckling. En analys krävs för att identifiera möjligheter att stärka kvinnors ekonomiska egenmakt. Under 2016 fattades beslut om beredning av en andra fas av en projektförberedande facilitet med syfte att påskynda utbyggnaden av förnybar elproduktion.²⁸

2.4 Stödområde 2: Stärkt demokrati och jämställdhet samt ökad respekt för mänskliga rättigheter

2.4.1 Resultat 2.1: Stärkta demokratiska institutioner och ökad kapacitet i offentlig förvaltning

År		2016		
Bedömning av:		Gul		
Strategieresultatets måluppfyllelse		Gul		
Insatsportföljens genomförande		Grön		
Indikatorer	Utgångsläge 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
2.1.1 Effektivitet inom regeringen	-0,73	-0,74 (2015)	n/a	
2.1.2 Kommunintäkter i % av BNP. Transferering av statliga medel till kommuner som % av den totala statsbudgeten	0,44% 1,2% (2013)	n/a 1,6% (2014)		

PEFA-utvärderingen för Moçambique från 2015 visade på en flerårig förbättring av offentlig förvaltning.²⁹ Upptäckten av de ”hemliga lånen” visade dock att systemen inte var skyddade från politiska maktbärandes kringgående av regelverk och kontrollinstanser. Den finansiella krisen och det minskade externa stödet till staten har ytterligare försämrat regeringens möjlighet att uppnå flera av sina mål.³⁰ Detta sammantaget redogör ambassadens bedömning av strategieresultatets måluppfyllelse.

Samtidigt bedöms att insatsportföljen genomförs enligt plan vilket styrks av följande resultat; Stärkt kapacitet inom riksrevisionen där 350 revisionsdomar genomförts (över det planerade antalet 251) och 199 av dessa har publicerats på institutionens hemsida, jämfört med nio året innan;³¹ En ökad politisk vilja att stärka decentraliseringen av statens ansvar och resurser, vilket ses som en kärnfråga i den politiska dialogen mellan regeringen och oppositionspartierna och för en hållbar fred. Kommunprogrammet ProDem har bidragit till detta med sitt arbete för ett nationellt ramverk för kommunal utveckling;³² Civilsamhället rapporterade om stärkt uppföljning av leverans av offentliga tjänster.³³

Under 2016 beslutades om stöd till EISA³⁴ inför de kommunala och allmänna valen 2018/19 för att utbilda parlamentariker kring rollen som folkvald. Man avser även stärka andra institutioner som valkommissionen och deras tekniska sekretariat för valadministration.³⁵

2.4.2 Resultat 2.2: Moçambiques intäkter mobiliseras, används och redovisas på ett mer transparent, hållbart och effektivt sätt som kommer befolkningen till del

År		2016		
Bedömning av:				

²⁷ Insats 51140102 Rural electrification Vilanculos phase 1

²⁸ Insats 51140103 Strategic Studies in the Energy Sector

²⁹ PEFA Mocambique 2015

³⁰ Mål i PAF 2016-2018.

³¹ Baserat på preliminär och intern analys av PAF 2016.

³² PRODEM 2016 Annual Progress Report.

³³ Relatório Anual do [Sub]Programa Acesso à Informação e Engajamento dos Cidadãos, Ibis, 2015, s. 60-63.

³⁴ Electoral Institute for Sustainable Democracy in Africa.

³⁵ CNE STAE - Secretariado Técnico da Administração Eleitoral.

Strategieresultatets måluppfyllelse	Grön
Insatsportföljens genomförande	Gul

Indikatorer	Utgångsläge 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
2.2.1 Kontroll av korruption	-0,70 (2014)	-0,79 (2015)	-0,79 (2015)	
2.2.3 Kvalitativ bedömning av framsteg i område 1 ("nationella system") i GBS PAF 2016-2018	n/a	Orange	Orange	Åtminstone orange

Medborgarnas uppfattning om korruption som ett samhällsproblem stärktes under året, då främst i relation till hur makthavare använder sig av offentlig makt för att berika sig själva. En negativ trend som kan bero på en ökad medvetenhet kring korruptionen.

Det nationella målet för skatteintäkter överskreds trots den ekonomiska krisen, något som bedöms vara en bedrift.³⁶ Genom det nya samarbetet mellan svenska Skatteverket och Moçambiques motsvarighet Autoridade Tributaria (AT) har fokus på skatteinsamlande aktiviteter bidragit till detta.³⁷ Även det svenska stödet till statistikmyndigheten Instituto Nacional de Estadística (INE) kan påvisa framsteg. Ett företagsregister har sammanställts vilket förväntas leda till en effektivare insamling och ökad transparens kring företagsrelaterade skatter framöver.³⁸ Bedömningen är att strategieresultatet har en adekvat måluppfyllnad, medan genomförandet av insatsportföljen har vissa avvikelser i förhållande till planering.

2.4.3 Resultat 2.3: Ökad öppenhet med särskilt fokus på tillgång till information för medborgarna om politiska och offentliga beslut

Bedömning av:	År
Strategieresultatets måluppfyllelse	2016
Insatsportföljens genomförande	Gul
	Grön

Indikatorer	Utgångsläge 2015	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
Skillnader mellan lagen om rätt till information och konstitutionen har åtgärdats av regering och parlament.	Avsaknad av regelverk som verkställer lagen. Skillnader mellan lagen och andra lagar finns för skydd av statshemligheter, säkerhetsskyddslagen, presslagen och lagen om offentlig anställning.	N/A	-Förslag till regelverk med input från AGIR partners utvecklad och antagen. -Studie för att identifiera skillnader initierad.	-4 lagförändringar baserade på de identifierade skillnaderna antagna av parlamentet.
Effektivt skyddande och främjande av yttrandefrihet, inklusive pressfrihet.	Africa Media Barometer: 3,8 av 5,0 (2014) World Press Freedom Index, 79/180 länder; Poäng: 29,26 (2014)	- 85/180, 29,98 (2015)	Nästa AMB år 2017. 87/180, 30,25 (2016)	En högre siffra. Förbättrad position & lägre siffra

Press- och yttrandefriheten påverkades negativt av konfliktsituationen som föranledde ökad självcensur bland journalister till följd av ökad hotbild.³⁹ Trots det nya nationella regelverket för rätt till information vittnas om fortsatta svårigheter att få information inom utsatt tid från flera myndigheter.^{40,41} Civilsamhällesprogrammet AGIR⁴² har under 2016 fokuserat på att följa upp

³⁶ Quote from Head of ATa, <https://furtherafrica.com/2017/01/04/mozambique-exceeds-tax-collection-target-in-2016/> (March 2017)

³⁷ Progress Report 2016, Autoridade Tributaria and Skatteverket, (February 2017)

³⁸ Sistema Estatístico Nacional, Relatório Anual das Actividades 2016 (March 2017)

³⁹ 2015 AGIR Overarching Report version II, p. 14, Subprograma Acesso à Informação e Engajamento dos Cidadãos, p. 10.

⁴⁰ Rätt till informationslagen, se strategirapportering under detta resultat, 2015.

⁴¹ 2015 AGIR Overarching Report version II, p. 63-64

⁴² AGIR utgörs av fyra huvudsakliga insatser: 51140019 Diakonia Civ Soc 10-14; 51140020 IBIS Access to information 10-14; 51140021 OXFAM-Novib Civil Society Support 10-14; 51140018 We Effect

regelverkets verksställande och tecknade ett samarbetsavtal med den nationella ombudsmannen för samarbete och kapacitetsutveckling. Det bedöms därför att strategieresultatets mål delvis kommer att uppnås, medan insatsportföljen genomförs enligt plan.

2.4.4 Resultat 2.4: Stärkt kapacitet i det civila samhället att verka för öppenhet, ansvarsutkrävande och ökad respekt för mänskliga rättigheter

Bedömning av:	År
Strategieresultatets måluppfyllelse	2016
Insatsportföljens genomförande	Gul
	Grön

Indikatorer	Utgångsläge 2015	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
En gynnsam miljö som främjar utvecklingen av civilsamhället.	Civic Space Monitor, 2015: "Obstructed" CSO Sustainability Index: 4,7 (2014)	"Obstructed" 4,7 (2015)	"Obstructed" -	"Narrowed" Lägre siffra.
Partnerorganisationer är effektiva, kreativa, arbetar inom nätverk samt är tillräckligt företagsamma för att uppnå sina mål genom att använda innovativa verktyg.	- Gemensamma kampanjer: 12 - Publicerade positionsapper: 25 - % av PO med funktionella webbsidor: 50% (29/59) - % av PO som använder sociala medier för påverkans-arbete & tillhandahållande av resultat: 57% (31/59)	8 (total: 20) 62 (total: 87) 61% (39/59) 57% (34/59) 2015)	8 (total: 20) 62 (total: 87) 61% (39/59) 57% (34/59) (2015)	10 (total 60) 25 (total 175) 75% 90%
PO är ansedda vara demokratiska, väl fungerande, legitima, ansvarstagande samt tillämpar god förvaltning.	-Strategiska planer: 94% (56/59) -Okvalificerade revisionsrapporter: 69% (41/59) -Delger planer/rapporter på webbsida: 20% (12/59) -Anti-korruptionspolicy: 0,01% (1/59)	100% 88% (51/59) 23% (14/59) 17% (10/59)	100% 88% (51/59) 23% (14/59) 17% (10/59)	100% 90% 100% 30%

Det civila samhället har under perioden erfårit försämrade villkor vad gäller den rättsliga miljön.⁴³ Civilsamhällsprogrammet AGIR fortsatte att stärka kapaciteten i de 70 organisationer som ingår i programmet och får mycket goda omdömen av sina partners där de i en global jämförelse rankats som det tredje bästa civilsamhällsprogrammet. AGIR tillför ett starkt mervärde för sina partners inom vitt spridda tematiska områden som t.ex. SRHR, PFM och god samhällsstyrning och sociala trygghetssystem.⁴⁴ Det bedöms därför att strategieresultatets mål delvis kommer att uppnås, medan insatsportföljen genomförs enligt plan.

2.4.5 Resultat 2.5: Förbättrade möjligheter för flickor och unga kvinnor att fatta självständiga beslut om sin sexualitet och reproduktion

Bedömning av:	År
Strategieresultatets måluppfyllelse	2016
Insatsportföljens genomförande	Grön
	Grön

Indikatorer	Utgångsläge 2015	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
-------------	------------------	-------------	-------------	----------

⁴³ 2015 AGIR Overarching Report version II, p. 6-7.

⁴⁴ Keystone performance surveys Development Partnerships Survey 2016, Partner Feedback Report: AGIR, s. 8.

2.5.1 Antal födselar per 1,000 flickor 15-19 år	167 (IDS 2011)	-	Av 9,294 flickor (15-19 år) förekom 5 graviditeter motsv. 53,8 per 1,000 (Progr. baslinje KAP ⁴⁵)	160 (Progr. mål) och 148 (UNDAF)
2.5.2 Procent (%) av flickor 15-19 år som gift sig före 18 års ålder	48% (IDS 2011) 60,5% (Progr. baslinje)	-	Av 22,158 flickor (10-19 år) hade 0,7% (150 st) gift sig före 18 års ålder	32% (UNDAF)
2.5.3 Prevalens av moderna preventivmedel	11.3% (IDS 2011) 5% Nampula 4.6% Zambezia	25,3% (IMASIDA 2015) 21.8% Nampula 17.8% Zambezia	33,2% (15-24 år) 26.3% Nampula 38.9% Zambezia ¹	34% (UNDAF)

Regeringen framhåller att SRHR är en prioritet och frågan inkluderades 2016 i landets handlingsplan för uppföljning av UPR-rekommendationerna.⁴⁶ Under året påbörjades genomförandet av den nationella strategin mot barnäktenskap, där koordineringen är en fortsatt utmaning för ministeriet som ansvarar för jämställdhetsfrågorna. Civilsamhället har varit fortsatt engagerat, inte minst i relation till lagändringen som krävs för att förbjuda äktenskap för 16-åringar med föräldrars medgivande. Samhällsdebatten kring våld inom äktenskapet har ökat inte minst pga. ett par fall där kända kvinnor skadats eller mördats. Samarbetspartners inom AGIR har utbildat personal inom hälsosektor, polis och rättsväsende, för att förbättra omhändertagandet av kvinnor och barn som utsatts för våld.⁴⁷ Ökning i antal anmälningar⁴⁸ kan hänföras till ökad medvetenhet och möjligen förbättrat omhändertagande. Standards och regelverk för tillhandahållande av säker abort antogs under året och hälsoministeriet har inlett arbetet för genomförandet av dessa (tillsammans med bl.a. AGIR partners, UNFPA och Ipas). Under året beslutades två nya SRHR-insatser i Nampula- och Zambezia provinserna, en med FN⁴⁹ och en med Ipas.⁵⁰ Under första året har FN-insatsen bl.a. utbildat 783 mentorer och nått ut till ca 24 500 flickor och unga kvinnor. Detta har bidragit till en femfaldig ökning av besök hos ungdomsmottagningarna och en halvering av flickor som inte gick i skolan.

2.5 Stödområde 3: Förbättrade möjligheter och verktyg för fattiga människor att kunna förbättra sina levnadsvillkor

2.5.1 Resultat 3.1: Ökade möjligheter för framför allt kvinnor och ungdomar till anständig och produktiv sysselsättning och entreprenörskap

Bedömning av:	År
Utveckling mot strategieresultatet	2016
Insatsportföljens genomförande	Gul
	Grön

Indikatorer	Utgångsläge 2014 (2009)	Utfall 2015 (2009)	Utfall 2016	Mål 2020
Inkomst- (konsumtions-) relaterad fattigdom	51,7%	51,7%	46,1%	

På grund av sysselsättningssiffror med svag kvalitet och det faktum att den informella sektorn har stor betydelse för inkomst- och jobbskapande i den moçambikiska ekonomin, är den nationella siffran för inkomst (konsumtions) relaterad fattigdom en god proxyindikator för utvecklingen inom detta område, och därmed nära kopplad till resonemanget kring inkluderande ekonomisk utveckling (se 2.1 och 2.2).

⁴⁵ Conhecimentos, Atitudes e Práticas dos Jovens em relação a Saúde Sexual e Reprodutiva e Estudo do Base do programa “Acção para as Raparigas”, UNFPA, Feb. 2016

⁴⁶ Universal Periodic Review, uppföljning av mänskliga rättigheter i FN:s medlemsländer.

⁴⁷ Insats: 51140085 AGIR II Diakonia (Annual report 2015, s.9) och insats: 51140067 AGIR II Oxfam (Annual report 2015, s.12-13)

⁴⁸ Insats: 51140067 AGIR II Oxfam (Annual report 2015, Annex 5 s.11, 13)

⁴⁹ Insats: 51140032, One UN SRHR for girls and young women in Mozambique (UNFPA, UNICEF, UN Women och UNESCO)

⁵⁰ Insats: 51140118, Ipas - Access to safe abortion in Mozambique

Den långsiktiga trenden är positiv vilket bekräftas av den relativa minskningen i fattigdom sedan 2009 från 51,7 % till 46,1%. Men för att motverka ökningen i de absoluta talen och för att minska ojämlikheten, spelar jordbruket, små företagande, sociala trygghetssystem och offentlig finansiell styrning en central och allt viktigare roll. De försämrade försörjningsmöjligheterna och en försämrad köpkraft bidrar till antagandet att andelen personer i produktiv sysselsättning inte har ökat.

Insatsportföljen har utvecklats väl under 2016. En insats inom lokal ekonomisk utveckling har initierat ett antal värdekedjeprosjekt som inkluderar småskaliga lantbrukare.⁵¹ Inledningsfasen av ett program i norra Moçambique⁵² som främjar inkluderande ekonomisk utveckling fungerar väl (se även 2.3.3) och en ny insats påbörjades som avser utveckla befintliga marknadsstrukturer för att stärka småskaliga lantbrukares deltagande⁵³.

Regeringen antog landets första sysselsättningspolicy, som tagits fram med ILO, vilket blir den primära plattformen för koordinering och finansiering av sysselsättningsinsatser framöver. Ett nytt flerårigt sysselsättningsprogram⁵⁴ med ILO som avtalspart, i samarbete med arbetsmarknadsministeriet, beviljades i slutet av året. Stödet förväntas bidra både till att skapa förutsättningarna på nationell nivå för en ökad produktiv och anständig sysselsättning och stimulera skapandet av sysselsättning/inkomstgenerering på lokal nivå (se även 2.5.3). Bedömningen är dessa insatser tillsammans kommer att motsvara förväntningarna för strategiuppfyllande.

2.5.2 Resultat 3.2: Ökad tillgång till tjänster och stöd, i synnerhet för kvinnor och ungdomar på landsbygden, som förbättrar deras förutsättningar att starta och driva kommersiella verksamheter

Bedömning av:	År
Utveckling mot strategieresultatet	2016
Insatsportföljens genomförande	Gul
	Grön

Indikatorer	Utgångsläge 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
Improved doing business ranking, (Distance to frontier, access to credit, access to electricity, business registration, and property registering)	0.32% points (2015)	-	-0.04% points	2.5% points

Den ekonomiska och politiska krisen har påverkat den finansiella sektorn negativt. Under 2016 gick en bank i konkurs och en annan fick räddas av centralbanken. Centralbanken införde även flera restriktioner i transaktioner med utländsk valuta, samt höjde styrräntan för att stabilisera värdet på Meticalen, vilket ledde till en stabiliserad växelkurs, men även till dyrare utlåningsräntor. Effekten av dessa åtgärder är ännu oklar men det är rimligt att anta att det knappast blivit lättare att få tillgång till formella finansiella tjänster.

Under 2016 beviljades stöd till en insats som syftar till att bidra till en mer inkluderande finanssektor,⁵⁵ särskilt för kvinnor och förväntas öka tillgången till finansiella tjänster genom mobila pengatransfereringar och lokala spar- och lånegrupper. Inom ramen för garantiinsatsen SOCREMO⁵⁶

⁵¹ Insats: 51140030 Programa de Desenvolvimento Economico Local.

⁵² Insats: 51140008 Rural Dev Program Northern Moz – Inception.

⁵³ Insats: 51140121 SMART. iDE=International Development Enterprises.

⁵⁴ Insats: 51140108 Decent Work for Sustainable and Inclusive Economic Transformation 2016-2021.

⁵⁵ Insats: 51140098 Financial Sector Deepening Mozambique

⁵⁶ Insats: 51140088 Guarantee SOCREMO for MSE.Cumulative utilization percentage: 15%

har nu totalt 812 lån tilldelas mikro, små och medelstora företag, av vilka 37 % är företag som ägs av kvinnor.⁵⁷ Den nuvarande insatsportföljen anses svara upp mot ambassadens mål.

2.5.3 Resultat 3.3: Stärkta förutsättningar hos aktörer, såsom arbetsmarknadens parter och andra, att verka för rättigheter på arbetsmarknaden

Bedömning av:	År
Utveckling mot strategieresultatet	2016
Insatsportföljens genomförande	Gul
	Grön

Indikatorer	Utgångsläge 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
Etablera en nationell sysselsättningspolicy som tar hänsyn till rättigheter på arbetsmarknaden och den sociala dialogen.	Ingen policy	Ingen policy	Nationell sysselsättningspolicy antogs av regeringen	Nationell sysselsättningspolicy är etablerad

Landets första nationella sysselsättningspolicy⁵⁸ (se även 2.5.1) har förutsättningen att bli den plattform som behövs för att på sikt förändra arbetsmarknaden, vilket också är ett av huvudmålen i landets femårsplan.⁵⁹ Framtagandet av policyn involverade ett brett spektra av aktörer inklusive arbetsmarknadens parter. I det program som påbörjades i slutet av 2016 (se även 2.5.1)⁶⁰ ingår även delar som kommer stärka kapaciteten hos arbetsmarknadens parter och förbättra förutsättningarna för den sociala dialogen.

Det bedöms att den övergripande utvecklingen delvis varit positiv, men att de nödvändiga strukturerna för att kunna uppnå strategieresultatet ännu inte finns på plats. Insatsportföljen utvecklas enligt plan.

2.5.4 Resultat 3.4: Förbättrad tillgång till social trygghet för fattiga hushåll

Bedömning av:	År
Utveckling mot strategieresultatet	2016
Insatsportföljens genomförande	Gul
	Gul

Indikatorer	Utgångsläge 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2020
Antal hushåll som innefattas av sociala trygghetssystem	427 000	466 063	498 866	980 000
Budgetallokering till sociala trygghetssystem, % av BNP	0,50	0,58	0,56	0,96

Två viktiga faktorer bidrar till bedömningen av strategieresultatet: Under året antogs en ambitiös och rättighetsbaserad nationell strategin för social trygghet⁶¹ som kommit till i en bred, inkluderande process med civilsamhälle och givare. Strategin bedöms vara en viktig grundsten för en växande och mer koordinerad socialförsäkringspolitik i Moçambique. Den andra, mer negativa, faktorn rör den minskade inhemska finansieringen av sociala trygghetssystem jämfört med tidigare års stadiga ökning.

⁵⁷ Information generated from USAID CMS (Credit Management System), March 2017.

⁵⁸ Política de Emprego, september 2016.

⁵⁹ Programa Quinquenal do Governo 2015-2019.

⁶⁰ Insats: 51140108 Decent Work for Sustainable and Inclusive Economic Transformation 2016-2021.

⁶¹ Estratégia Nacional de Segurança Social Básica 2016-2024

Trots denna lägre budget uppnåddes målet att nå cirka 500 000 hushåll under 2016, jämfört med 466 000 året innan.

Under 2016 fortsatte genomförandet av FN-programmet för sociala trygghetssystem (ILO, UNICEF och WFP)⁶² i samarbete med ministeriet MGCAS. Den planerade nya fasen av programmet har försenats och den pågående insatsen förlängdes till juni 2017. Som ett svar på den försämrade situationen för landets mest utsatta invånare planeras ytterligare ett stöd till social trygghet. Bedömningen av strategigenomförande liksom insatsportföljens genomförande är att utvecklingen går framåt men med viss försening i relation till plan.

3. Synergier med andra svenska strategier

Utbetalt belopp inom andra anslagsposter som gick till Moçambique 2016:	57 MSEK (exkl. garantier)
Humanitära insatser, ap. 1	2
Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället, ap. 5	10
Forskningssamarbete, ap. 32	45
Garantier	71

Det finns flera samband med andra svenska strategier: forskning; humanitära insatser; SRHR; svenska myndigheter, samt Global Deal/det globala ILO stödet. Forskningssamarbetet genomförs med goda synergier med landstrategin (se bilaga 1), men utan samfinansierade projekt.

Som nämnts under stödområde 1 så gavs stöd till ett ettårigt program för att minimera torkans effekter på kort och lång sikt. Insatsen genomförs av ett konsortium av internationella NGOs och samfinansieras med DfID. Ambassaden har även deltagit i den humanitära givarsamordningen och har tillsammans med DfID, USAID och EU bidragit till att arbetet som ”Humanitarian Country Team” utför har effektiviserats och är mer resultatinkriktat än tidigare.

Ambassaden har under året faciliterat kontakter mellan svenska och moçambikiska civil-samhällesorganisationer, vilket ökat kunskaperna om svenska aktörers arbete i landet. Arbetet inom SRHR har flera synergier med det regionala SRHR-arbetet, och under året har ambassaden, i nära samarbete med de nederländska kollegorna, varit aktiv i debatten mot barnäktenskap bl.a. genom deltagande i evenemang och en debattartikel.

Flera svenska myndigheter har visat intresse för samarbete med Moçambique och ibland skulle trevägskommunikationen mellan dessa, moçambikiska myndigheter och ambassaden kunna förbättras. Diskussion mellan Sida och andra svenska myndigheter om ”code of conduct” gällande hur myndigheter i samarbetsländer kontaktas vore önskvärt. Under beredningen av stödet genom ILO söktes synergier med Sveriges globala satsning kring Global Deal, kopplingar till det globala ILO-stödet samt IFCs Let’s Work, som genomförs i Moçambique.

4. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör cirka 26,6%	Sveriges andel av totala biståndet utgör cirka 6%
Givargemensam samsamarbetsstrategi finns ej	Status på EU-gemensamprogrammering: EUD och MS har antagit en pragmatisk ansats med delande av information och studier för att lägga grund för ökad gemensamprogrammering

⁶² Insats: 51140028 Social Protection 11-16

De fem största givarna (organisationer och/eller länder) är:
USA, Världsbanken, DFID, EU och Sverige

Sverige är den 3:e största bilaterala givaren
Av EU MS är Sverige den 2:a största givaren

Siffrorna i tabellen är från 2014. Under 2015 och 2016 har inte GoM databas för insamlandet av finansiell information från givarana – ODAMOZ – fungerat. Ett nytt system kommer etableras under 2017-18. Devinut siffrorna för MZ fanns inte eller var oanvändbara.

Dialogen med regeringen kring utvecklingsfrågor förändrades 2015 då det nya samförståndsavtalet kring budgetstöd skrevs på. Dialogen kom att fokusera på frågor specifika för modaliteten. En flerårig dialog mellan givarna och regeringen för att etablera en bredare plattform för att diskutera utvecklingsfrågor har hittills resulterat i en plattform för givare där Norge och DFID är ordförande. Dialogen med regeringen är ännu inte etablerad. De nordiska länderna har gradvis minskat sitt engagemang i Moçambique. Finland har lämnat budgetstödsgruppen, även om man öppnat för att återvända, och Danmark har fattat beslut om att fasa ut allt stöd och stänga sin ambassad i slutet av 2017. Utvecklingssamarbetet påverkas negativt genom att tillfällna till samfinansiering minskar. Samstämmighet inom EU fungerar bra och det förberedande arbetet till gemensam programmering bidrar positivt till en gemensam analys. EDF 11 har sektorerna budgetstöd, god samhällsstyrning, landsbygdsutveckling samt stöd till det civila samhället, d.v.s. flera tematiska områden där Sverige också är aktiva. Sverige har bidragit till prioriteringen av stöd till det civila samhället, och bidrar till koordinering. Andra områden där omfattande samarbete finns är jämställdhet, mänskliga rättigheter och offentlig finansiell styrning.

Gemensam programmering inom FN har förbättrats. Under året ingicks avtal med One UN angående stöd till SRHR, liksom stöd till anständig och produktiv sysselsättning med ILO. Främsta samarbetsparter inom FN är ILO, UNICEF, UNFPA och UNDP. Positivt utbyte finns med Världsbanken, men samarbete försvåras av att många projektledare inom relevanta områden inte är stationerade i Moçambique. Ett samarbete med Världsbanken påbörjades inom skogbruk. IMF utgör i sammanhanget en stabil och strategisk samarbetspartner och har varit en nära samarbetspartners i samband med revisionsprocessen som har fortsatt in i 2017. Sverige deltar i flera givararbetsgrupper, samt är ordförande i arbetsgrupperna för revision och för offentlig finansiell styrning (med IMF).

5. Lärdomar och rekommendationer

Trender som noterats under året inkluderar: Mer påtagliga klimatförändringar i form av torka, cykloner, och spridning av skadedjur tydliggör behovet för ökad motståndskraft; Ökad debatt och aktiviteter kring våld mot kvinnor och jämställdhet; En kontinuerlig ökning av användningen av sociala medier i olika delar av samhället och mobila lösningar för uppföljning av utvecklingsinsatser; samt En exkluderande tillväxt som lämnar utsatta och marginaliserade på efterkälken.

Slutsatser kring utmaningar och lärdomar i stort:

Vikten av att bygga in flexibilitet i verksamheten, på ambassaden och i relationen till Sida Stockholm. De två senaste åren har inneburit stora samhällsförändringar, och förmågan att anpassa sig som givare i denna kontext har satts på prov. Det frusna budgetstödet medförde behovet av omallokeringar, vilket ökade trycket på ett arbetslag med redan hög arbetsbelastning. Fokus på beredningar förstärktes på viss bekostnad av dialog och uppföljning, inkl. fältbesök. Dialogen med Afrikaavdelningen, Sida också gällande personalsituationen var viktig, liksom det operativa stödet med insatshantering.

Sveriges roll som en lyhörd samtalspartner har varit viktig för resultatuppfyllelsen och ett holistiskt arbetssätt där den politiska dialogen banat väg för biståndet bidrog till förtroendet att delta i revisionsprocessen kring de upptäckta lånen. Detta förtroende, baserat på ett långsiktigt samarbete är en viktig utgångspunkt för att bidra till ett öppet och faktabaserat samtal med politiska beslutsfattare, statliga institutioner och civilsamhället för stärkt transparens, ansvarsutkrävande och ökat folkligt deltagande i samhällsbygget.

AGIR utgör på det hela taget ett fungerande kärnstöd till ca 70 civilsamhällesorganisationer, men programmet har haft vissa utmaningar i att hålla ihop på övergripande nivå. Bland de internationella

koordinerande organisationerna så utmärker sig Diakonia som en svag partner som inte levt upp till de ökade kvalitetskraven.

Arbetet med att stärka kapaciteten inom den offentliga sektorns centrala institutioner är mindre synligt än stödet till civila samhället. Det är långsamt och påverkas av att motparten är en tung byråkrati som under 2016 och 2017 har stora finansiella underskott. Det finns dock ett mervärde i det svenska stödet som bottnar i en lång erfarenhet av att bygga och stärka institutioner, genom bl.a. myndighets-samarbeten. Stödet till dessa institutioner är därför viktigt för demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter.

I nyligen beslutade och planerade insatser⁶³ har ambassaden ytterligare betonat vikten av att nå ut till målgruppen genom att förstärka landets existerande decentraliseringsstrukturer och kombinera detta med stöd som fokuserar på de fattigaste grupperna i samhället. Stöd till staten ”uppifrån” måste alltid balanseras med stöd ”underifrån” för att förstå de komplexa utvecklingsutmaningarna. Att inkludera Reality Check studier/perspektiv i uppföljning av insatser bidrar till en djupare förståelse för de utmaningar mottagargrupperna genomlever, samt identifiering av kvalitativa resultat.

Arbetet för en ökad miljö- och jämställdhetsprofil fortgår enligt plan och under 2016 hölls en workshop för att förbättra kapaciteten bland partners och handläggare för att integrera miljö och jämställdhet, och öka kunskapen om sambandet mellan miljö och jämställdhet. Workshopen låg även till grund för utarbetandet av en handlingsplan för stärkt miljö- och jämställdhetsprofil. Andelen insatser med miljö som huvudsyfte ökade,⁶⁴ medan insatser med miljö som delsyfte bara ökade marginellt.⁶⁵ Ambitionsnivån har dock höjts för integrering av miljö som delsyfte från 40,5% för 2018 till 50 % av alla insatser 2017. Inom jämställdhet har insatser med jämställdhet som huvudsyfte fördubblats.⁶⁶

6. Implikationer för förändringar av innevarande strategi

Förändringar i kontexten har också medfört ett större mått av osäkerhet gällande insatsportföljens framtida sammansättning. Beslutssituationen gällande budgetstödet gör att planeringen kräver parallella spår och gradvis anpassning. Mot den bakgrunden planeras nu för två mindre sektorbudgetstöd 2018-2021 på totalt 600 MSEK, med full resultatbaserad finansiering, och med inriktning mot offentlig finansiell styrning (stödområde 2) respektive sociala trygghetssystem (stödområde 3). Detta utgör en minskning av det årliga planerade totalbeloppet för stödformen från 240 till 150 MSEK per år. De nya sektorbudgetstöden (2018-2021) och den gamla formen av budgetstöd (2015-2016) skulle därmed utgöra 25% av det totala strategibeloppet vilket är en minskning mot vad som tidigare planerats. I samband med U2 2015 beskrev ambassaden implikationerna av förändringarna av innevarande strategi och i årsplanen inför 2017 togs en mer detaljerad alternativ planering fram.

⁶³ Inom områdena hållbart skogsbruk, sociala trygghetssystem och decentralisering/kommunal utveckling

⁶⁴ Från 3,2% av DAA 2015 till 10,4% av DAA 2016.

⁶⁵ Från 37,5% 2015 till 38,3% 2016.

⁶⁶ Från 15,8% av DAA 2015 till 30,7% i slutet av 2016.

Bilaga 1. Forskning, Moçambique

Stödområde 1: Med fokus på kapacitetsuppbyggnad för forskning främst i låginkomstländer och -regioner

- i. Fler samarbetsländer har kapacitet att självständigt genomföra forskarutbildningar och bedriva forskning av hög kvalitet.

Bedömning av:	År
Strategieresultatets måluppfyllelse	2016
Insatsportföljens genomförande	Grön
	Grön

Översikt

Ministeriet för vetenskap, teknologi, högre utbildning och teknisk professionell utbildning (MCTESPT) nybildades i januari 2015 med ett breddat mandat. Under 2016 utvecklades ett ramverk för givarkoordinering inom ministeriets ansvarsområden.⁶⁷ Sverige är medlem i arbetsgruppen för högre utbildning och forskning. Statliga universitet är autonoma i Moçambique och ministeriet har begränsade möjligheter till styrning. Detta leder till stora utmaningar gällande insamling av information kring centrala indikatorer som olika aktörer bidrar till. Det pågår flera lagändringsprocesser bl.a. för att tydliggöra relationerna mellan universitet och ministeriet. En finansieringsstrategi för högre utbildning är klar som ska reglera statliga bidrag till utbildningar vilka baseras på av regeringen prioriterade områden där utbildad arbetskraft behövs (bl.a. ingenjörsvetenskap, agronomi, medicin). Strategin har dock inte genomförts pga. den ekonomiska krisen som också påverkat finansieringen inom sektorn som helhet.⁶⁸ Ackreditering av högre utbildning har påbörjats av myndigheten för kvalitetssäkring och i första cykeln (2016–2020) utvärderades 15 grundutbildningar varav 6 ackrediterades villkorligt. Problemområdena utgör bl.a. kapacitetsutveckling av lärare, forskning och infrastruktur. Instrumenten håller på att anpassas till utvärdering av master och doktorsutbildningar. Revidering av den nationella forsknings- och innovationsstrategin (MOSTIS 2006–2016) har påbörjats och i samband med detta ska uppföljningsramverk länkade till högre utbildning och forskning harmoniseras. Sektorena för högre utbildning och forskning är idag väldigt spretiga, med många aktörer och otydliga ansvarsförhållanden. Detta är något som MCTESTP måste ta itu med, vilket givarna meddelat att de är beredda att stödja.

Samarbetet och resultat

Under 2016 har en inledande program fas genomförts av det nationella forskningsrådet (FNI)⁶⁹ med syftet att ytterligare stärka dess organisation och förvaltningssystem. Vad gäller forskningsrådsfunktionen har fokus legat på slutförande och stängning av projekt (17 st har stängts, medan 3 ärenden har gått till domstol) och därför genomfördes ingen ny utlysning.⁷⁰ FNI har etablerat ett samarbete med det sydafrikanska forskningsrådet (NRF) och tillsammans med dem inrättat ett webbaserat ansökningssystem som nu testas. Intern kapacitet har stärkts och personalens utbildningsbehov har kartlagts, dessutom har ny finansiell-, administrativ- och koordineringspersonal rekryterats. Med stöd från Ernst & Young har organisationsstrukturen justerats och ekonomisk förvaltning och arkivfunktionen förbättrats. FNI har utvecklat en jämställdhetsstrategi och varit del i etablering av ett

⁶⁷ Främsta givarna inom högre utbildning och forskning är förutom Sverige, Världsbanken, Italien, Frankrike, Argentina, Japan, Portugal, Belgien, EU, Nederländerna (genom NUFFIC på distans) och UNESCO.

⁶⁸ Av MCTESTP:s budget för 2017 godkändes och erhöles endast 16 % av Finansministeriet.

⁶⁹ Insats: 51140109, Nationella forskningsrådet Mocambique, FNI – inledningsfas 2015–2016

⁷⁰ Final Report on Inception Phase 2015–2016, FNI

nationellt jämställdhetsnätverk för vetenskap. FNI anordnade också ett årligt forskningsseminarium där forskningsresultat presenterades av forskare från bl.a. universitet, forskningsinstitut och det civila samhället, där alla provinser var representerade. Regional och global samverkan har stärks och FNI blev medlem i Global Research Council (GRC) och Pan African Competitiveness Forum (PACF), och tecknade samförståndsavtal med ett antal nationella forskningsråd i regionen. I november organiserade FNI och NRF GRC:s afrikanska regionala möte i Maputo inför dess globala möte 2017. I slutet av året ingick Sida ett nytt femårigt avtal med FNI som sträcker sig till 2021, FNI:s ansökan utvecklades i samarbete med NRF.

Stödet till Universidade Eduardo Mondlane (UEM)⁷¹ innefattar finansiering av forskarutbildning⁷² (PhD och MSc nivå), etablerandet av lokala mastersutbildningar, forskningsförvaltning, samt infrastruktur för forskning (laboratorier, biblioteksstöd). Under 2015⁷³ har 15 lärare vid UEM disputerat, 2 tagit Licentiat examen och 9 har tagit master examen⁷⁴. Forskningsfonden finansierade deltagande för 26 UEM forskare (7 kvinnor) vid internationella konferenser. Fyra masterutbildningar har utvecklats med svenskt stöd och dessa genomförde sin andra omgång. En utmaning dessa master program erfar är att examensgraden är väldigt låg. Majoriteten av studenterna studerar deltid, vilket innebär att de flesta genomför kursdelen men inte projekt- och avhandlingsdelen. Den tillbyggda marinbiologiska forskningsstationen på ön Inhaca invigdes i november. Förutom infrastruktur i form av laboratorium, båt och bostäder, har en forskningsstrategi antagits. Tyvärr drogs projektet med stora förseningar och upphandlingsprocessen följde inte regelverket, vilket föranledde orena revisioner två år i rad (2014 och 2015). Ett bibliotekskonsortium bildades i slutet av 2015 där 30 universitet och forskningsinstitutioner samarbetar kring gemensamma e-resurser. En extern utvärdering⁷⁵ genomfördes under hösten som drog slutsatsen att programmet är relevant för UEM:s kapacitetsbyggnad, men att institutionella reformer inte varit tillräckligt i fokus. Utmaningar inkluderar bristade handledningskapacitet vilket bidragit till förseningar och att disputerade inte forskar i tillräcklig utsträckning. Rekommendationerna inkl. behov av en utfasningsplan ska omhändertas av UEM och Sida i den fortsatta beredningen. UEM:s 73 avsiktsförklaringar genomgick extern bedömning i Universitets- och högskolerådets regi och 36 av dessa inbjöds att inkomma med fullständiga programansökningar.⁷⁶ Uppföljningen av programmet har fortsatt varit en utmaning och systemet för rapportering måste förbättras. En viktig utmaning är att UEM inte lyckas genomföra den viktiga analysen av användningen av den forskningskapacitet som byggs. Det finns en tröghet/byråkrati som försvårar reformer för att främja och premiera forskning. Den politiska inblandningen i styret av UEM bör inte heller underskattas. Ambassaden har begärt en dialog med UEM:s ledning, men de vill slutföra en åtgärdsplan i respons till utvärderingen innan en sådan kan komma till stånd.

Slutsats

Sektorerna för högre utbildning och forskning har stora utmaningar då behoven av högre utbildning och forskning inte kan tillgodoses. Kapaciteten hos reglerande myndigheter är fortfarande svag, men det finns exempel på att dessa så smått kunnat genomföra sina mandat. Forskningen finansieras till störst del av givare och den ekonomiska krisen har bromsat in den positiva utvecklingen i sektorn. Forskningssamarbetena med FNI och UEM fortgår (med viss försening för UEM samarbetet) och insatserna bedöms därför bidra till att uppfylla strategimålet på lång sikt.

⁷¹ Insats: 51140011, Forskningssamarbete med Universidade Eduardo Mondlane, UEM 2011-juni 2017

⁷² Forskarutbildning sker inom 12 ämnesområden med tyngdpunkt på teknik och naturvetenskap i samarbete med 14 svenska och 9 sydafrikanska universitet.

⁷³ UEM-Sida Research Cooperation Programme 2011-2015 Annual report 2015

⁷⁴ 7 kvinnor och 8 män har doktorerat, 1 kvinna och 1 man har tagit Licentiat examen och 4 kvinnor och 5 man har tagit master examen.

⁷⁵ Evaluation of Swedish government research cooperation with Eduardo Mondlane University, Mozambique 2011-2016, Sipu February 2017

⁷⁶ Utlysning för fullständiga programansökningar publicerades på Sidas hemsida 7 april 2016.

Reporting on the research cooperation strategy for 2016 (2nd round)

Contribution (PLAN-it number and title): 51140011

Reporting period: Jan-Dec 2015

Reporting officer: Cristina de Carvalho Eriksson, UM Maputo

Type of result	Value	Comment (reference to academic year and/or calendar year; sources etc)
Number of PhD-students enrolled during the reporting year: Women, Men, Total	64 (20 female, 44 male)	Source: UEM Annual Report Jan-Dec 2015
Number of PhD-students graduated during the reporting year: Women, Men, Total	15 (7 female, 8 male)	Source: UEM Annual Report Jan-Dec 2015
Number of publications in peer-reviewed international journals (only published during the reporting year) Total	42 (6 published in predatory research journals)	Source: UEM Annual Report Jan-Dec 2015 and Evaluation of research cooperation with UEM, Mozambique 2011-2016
Number of researchers receiving competitive research grants: Women, Men, Total	66 researchers received research grants incl. grants to post-graduate research for MSc and PhD dissertations (23 female, 43 male)	Source: UEM Annual Report Jan-Dec 2015
Number of papers by national and regional research actors presented at international conferences Total	16 in sub-programs and 26 funded through the UEM university wide Research Fund	Source: UEM Annual Report Jan-Dec 2015
Narratives if applicable (see results matrix for motivations and ideas on relevant reporting items); the following aspects may also influence the summarizing assessment of strategy performance in the reporting:		
Increased budgetary support to partner country research councils for research training and funding of high-quality research	N/A	
More partner country and regional research institutions formulate and implement national and/or regional research strategies	Mozambique Science, Technology and Innovation Strategy, MOSTIS 2006-2016 is in place and being implemented by responsible ministry, research institutions and higher education institutions in Mozambique. During 2016 the process was initiated to evaluate the strategy for the preparation of a new one.	
Increased number of up to date policies and programs among universities in partner countries which communicate research findings that are potentially beneficial to the development of society	In 2015 UEM published a new Publication Policy that establish the general principles of scientific production and quality publication at UEM. UEM organised its 9 th Scientific Conference in 2016.	
Greater impact of a gender equality perspective in research	Nothing to report	
Increase in the number of researchers from low-income countries actively participating in international research conferences and networking	The capacity building support to UEM includes support to researchers to participate in international research conferences (see indicator above)	
Increased share of researchers from low and lower middle income countries in international research programs	Nothing to report	
Long-term interfaces, networks and cooperation to facilitate collaboration between research institutions, private sector, public authorities, and civil society in partner countries and regions	Nothing to report	
Established and improved structures and mechanisms to facilitate and promote innovation and transfer of knowledge, including up-to-date policies where innovation is a key component	Nothing to report	
New innovative initiatives implemented	Nothing to report	

Contribution: 51140109 - [National Research Council, Mozambique, FNI-Inception Phase 2015-2016](#)

Reporting period: 31 Dec. 2015 to 31 Dec. 2016

Reporting officer: João Jussar, UM Maputo

Type of result	Value	Comment (ref to academic/calendar year; sources etc)
Number of PhD-students enrolled during the reporting year: Women, Men, Total	N/A	
Number of PhD-students graduated during the reporting year: Women, Men, Total	N/A	
Number of publications in peer-reviewed international journals (only published during the reporting year) Total	N/A	
Number of researchers receiving competitive research grants: Women, Men, Total	N/A	
Number of papers by national and regional research actors presented at international conferences Total	N/A	
Narratives if applicable (see results matrix for motivations and ideas on relevant reporting items); the following aspects may also influence the summarizing assessment of strategy performance in the reporting:		
Increased budgetary support to partner country research councils for research training and funding of high-quality research	GoM: 57,590 USD (approx. 473,389.80 SEK) WB: 3.015 million USD (approx. 24.78 million SEK) Sweden: 6.37 music FNI has been discussing with the government (Ministry of Economy and Finance) in order to increase the funding for research and innovation, but due to the current macro-economic crisis, there is not any prospect of increased funding. Within regional collaboration and as a way to fill the financial shortfall, FNI has strengthened partnerships with regional research institutions such as National Research Fund (NRF) of South Africa for joint collaborative initiatives research and innovation projects.	
More partner country and regional research institutions formulate and implement national and/or regional research strategies	Since 2016, FNI is a member of a number of regional and global networks for research, such as Global Research Council (GRC) with a meeting being hosted in Maputo in November 2016, Pan African Competitiveness Forum (PACF) and also signed a number of collaborative agreements with research institutions such as NRF of South Africa, Zambia, Namibia, Portugal, Brazil, Germany and Others. FNI has also been financed by the Science Grant Councils for capacity building and to finance training.	
Increased number of up to date policies and programs among universities in partner countries which communicate research findings that are potentially beneficial to the development of society	A more structured and comprehensive system has been developed during 2016 for dissemination of research results, a seminar was organised for dissemination of results funded by FNI with universities, research institutions, civil society and other interested stakeholders.	
Greater impact of a gender equality perspective in research	A Gender Strategy has been developed in 2016, including the creation of a national and regional gender network.	
Increase in the number of researchers from low-income countries actively participating in international research conferences and networking	A public announcement has been launched on the 15 th March 2017 to invite researchers to apply for participation in international research conferences and networking.	
Increased share of researchers from low and lower middle income countries in international research programs	Same as above	
Long-term interfaces, networks and cooperation to facilitate collaboration between research institutions, private sector, public authorities, and civil society in partner countries and regions	Several MoU's were signed in 2016 with different research institutions, such as NRF – South Africa, NCST- Zambia, NCST – Namibia, DFG- German, COFICETY- Argentine, FCT-Portugal , Global Research Council (GRC), PACF and others for sharing information and joint collaboration programs in research and innovation sector.	
Established and improved structures and mechanisms to facilitate and promote innovation and transfer of knowledge, including up-to-date policies where innovation is a key component	A task force composed by the government officials, research institutions, university and other stakeholders prepared ahead the GRC meeting in Maputo, a paper on promotion of innovation and transfer of knowledge which was presented during the conference.	
New innovative initiatives implemented	During the implementation period, FNI with the support from the National Research Fund (NRF) in South Africa developed the online grant management system, routines for monitoring and evaluation system for the supported projects. NRF also introduced FNI to global funding initiatives, such as the Global Research Council (GRC) and the Science Granting Council Initiative, and finally, NRF also worked with FNI to develop the application to Sida for continued support (2016-2021).	